

NAŠ DOM

LIST ZA KMEČKO
MLADINO

Posamezna številka stane 1 dinar.

»Naš dom« izhaja 1. v mesecu. Naročnina za vse leto dvanajst (12) dinarjev. — Za Italijo 7 Lir, Avstrijo 2 in pol šilinga, za Ameriko 0.40 Dol. Za druge države vrednost 20 Din. — Naslov: »Naš dom«, Maribor, Koroška cesta 5. — Položnice si kupite na pošti in vpišite št. 13.577.

»Naš dom« je najcenejši slovenski mesečnik; kdo bi ne zmozel borne letne naročnine 12 Din. In za to ti prinaša »Naš dom« obilo zabavnega in poučnega čtiva, ob katerem se širi mladini obzorje. V »Našem domu« dobi in najde kmetska mladina vse tisto, kar bi mogli označiti kot nadaljevanje ljudskošolske izobrazbe in kar mora vedeti vsakdo, ki hoče računati s tem, da bo pozneje kot vzoren gospodar užival ugled in spoštovanje zunaj na vasi. Od zvezka do zvezka se množi znanje in se pogloblja smisel za dobro in lepo čtivo. Tem hvalevrednejše in toplega pripoznanja vrednejše je prizadevanje vseh tistih naročnikov »Našega doma«, ki umevajoč njegovo poslanstvo, z neprimerno požrtvovalnostjo pridobivajo v svoje vrste novih čitateljev, naročnikov in prijateljev edinega stanovskega glasila slovenske kmetске mladine.

Poleg že objavljenih, so se postavili še nekateri drugi vneti agitatorji. Jože Zunter iz Niske pri Rečici v Savinjski dolini je pridobil pet novih naročnikov; ravno toliko tudi Ivan Tršavec iz Varde pri Sv. Juriju v Slov. goricah; Jože Zajc od Gaberke pri Šoštanju pa je pridobil štiri nove naročnike. Fantje in dekleta: posnemajte njih vzorno gorečnost in požrtvovalnost.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici

registr. zadruga z neomejeno zavezo

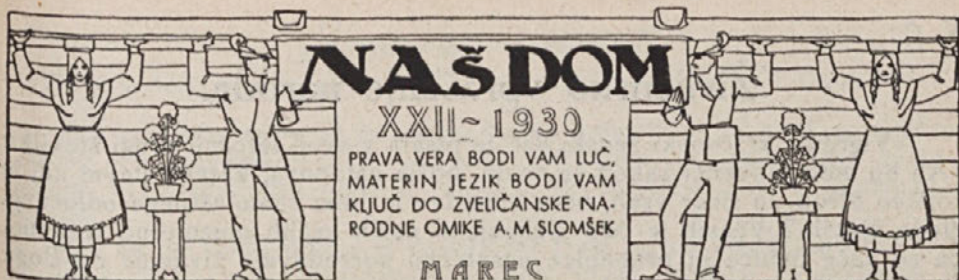
v Mariboru

Čosposka ulica

Ulica 10. oktobra

Obreštuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri in ne odteguje ulagateljem rentnega davka

Mladina vedi.

»Naš dom« postaja vsebolj stanovsko glasilo slovenske kmetске mladine. V to smer smo začrtali njegov program in v tem smislu prihajajo iz dneva v dan uredništvu priznanja, združena s pozivom, da se v tem pravcu nadaljuje. Mladina čuti, da potrebuje močnega glasila, ki bo krepko tolmačilo težnje in voljo bodočih naših kmetških gospodarjev in gospodinj. Tako zelo se je bil »Naš dom« priljubil, da je lansko leto šel med mladino v 7000 izvodih in da neprestano prihajajo vprašanja, ali bi ne bilo mogoče lista še izpopolniti, da bi bil še pestrejši in obsežnejši.

Od naših agitatorjev in naročnikov

je edinole odvisno, če se bo »Naš dom« mogel vsebinsko ter po obsegu izpopolniti. V tem oziru naj prešinja kmetško mladino zavest, da izpolnjuje točno vse svoje obveze napram listu. Opozarjajte tiste, ki še niso vplačali naročnine za preteklo leto in za leto 1930, da to nemudoma store; pridobivajte novih naročnikov in naročnic in širite »Naš dom« od hiše do hiše. Širom zemlje naj prešine in prevzame kmetško mladino zavest: t o j e n a š e g l a s i l o. Potem bo mogel tudi »Naš dom« svojim zvestim naročnikom, prijateljem ter neugnanim agitatorjem več nuditi.

Razen tega pa pripravlja »Naš dom« svojim naročnikom

velikonočno obdarovanje.

Brezplačno in na podlagi žrebanja bodo postali naročniki-izžrebanci deležni lepega števila darov, o čemer bomo še v »Slovenskem Gospodarju« poročali. Pri žrebanju pridejo v poštev: 1. Agitatorji za »Naš dom«, in sicer za vsakega novega naročnika s posebno številko. 2. Vsi naročniki »Našega doma«, ki vsaj do 1. aprila t. l. plačajo celoletno naročnino za 1930 v znesku 12 Din. (Kdor je zaostal s članarino v letu 1929, ako je do 1. marca 1930 ne poravna, ne prihaja v poštev.)

Mladina vedi,

da je izpopolnitev »Našega doma« mogoča le ob gornjih pogojih in tvojem krepkem sodelovanju. Spoznaj: rast »Našega doma« pomeni tudi rast slovenske kmetске mladine.

Življensko vprašanje naroda.

»Vigred«, krščanski ženski list, je pisala v svoji letošnji drugi številki: »Ali bo med Slovenci zakon še sveta, božja ustanova, katere glavni cilj je rojstvo otrok, in sicer vseh, brez omejitve in brez samolastnega odločanja glede števila? Včasih je bilo življenje v naših krajih neizmerno težavno pa so naše babice in prababice nesebično posredovale življenje od Boga številnim otrokom ter so jih z delom in zaupanjem na Boga pošteno prezivljale. Njih vnukinje in pravnukinje pa kličejo z zlorabo zakona božji srd nase. Kaj bo z našim malim slovenskim narodičem?«

Če kje gori, tedaj se nihče ne pomišlja dolgo, vsakdo pusti svoje delo ter hiti gasit. Če se kuga širi po deželi, tedaj imajo vsi samo eno skrb, kako bi zatrli strašno kugo, kako bi se obranili grozne morilke.

In sedaj gori, kuga se širi po deželi, bela kuga ji pravijo, ki mori kot nekdanj Herodež otroke. Herodež je tu in hodi po deželi in mori deco.

Mnogo jih je, ki se stavijo novemu Herodežu nasproti, a samo eden je močan dovolj, da ga preмага: to je naša vera.

Samo verski razlogi in nagibi so močni dovolj, da v vsakih razmerah in okoliščinah izbijejo modernemu Herodežu meč iz rok in ga vržejo ob tla. Vera pravi: Prvi in glavni namen zakona je otrok. Zlorabljeni zakon v golo slo ter delati vedoma in prostovoljno proti temu glavnemu namenu zakona, je v vseh okoliščinah velik, smrten greh.

Nemški škofje so že leta 1913. izrekli to nespremenljivo katoliško resnico s sledečimi besedami: »Smrten greh je, če hočejo zakonski pomnožitev števila otrok s tem zabraniti, da zlorabijo zakon v golo slo in pri tem vedoma in prostovoljno izjalovijo njegov glavni namen. To je velik greh, zelo velik greh, pa naj se zgodi to s katerimikoli sredstvi in na katerikoli način. Nobena stiska ne more biti tako velika, noben dobiček tako velik, nobena sila poželjivosti tako silna, da bi bila s tem upravičena tako velika kršitev naravnega, božjega etičnega zakona.«

Dà, Cerkev je postavila kazen izobčenja na vse, ki uganjajo ta zločin ali pri njem tudi samo sodelujejo. Že namen, nasvet, odobravanje, vsak poskus, vsaka pomoč je smrten greh, tudi če se namen ne doseže.

Zakonski stoji v službi Stvarnikovi. Težko se pregreše proti njegovi volji, če tako očitvidno in naravnost delajo proti njegovim namenom.

Kristus je pretil svojo kri za odrešenje duš. Težek bo enkrat odgovor za one, ki so krivi, da duše niso postale deležne odrešilne krvi Kristusove.

Zločin, o katerem smo govorili, imenujejo samomor narodov. V začetku počasi, potem pa vedno hitreje bodo zvonili pogrebni zvonovi onim narodom, ki se udajajo temu strašnemu zločinu. Izbrisani bodo z obličja zemlje.

Kdor je kristjan in Slovan, kdor ljubi sveto vero in svoj narod, vsi v boj proti strašni morilni kugi našega časa, vsi v boj proti krutemu modernemu Herodežu!

Jaz, nadškoj, bi odgodil gradnjo ene cerkve, ako bi bilo potrebno, da sodelujem pri utemeljitvi katol. dnevnika (sloviti belgijskih kardinal Mercier).

„Žena na mesecu“.

(Lz 10. poglavja znamenitega romana T. v. Harbou. — Prevedel dr. I. Dornik.)

Kot noč črno nebo se je začelo čudno barvati — ne modro, nikakor, temveč rumeno, kakor često visi nad puščavami na zemlji, in v to tesnobno, žveplenomodro nebo je metalo še nevidno solnce plameneče izbruhe.

»— če pa vzide tako,« je nadaljeval Helij, in na njegovem obrazu je bil viden nasmeh zamaknenosti, »potem je na mesecu še življenje in mogli bomo dihati na njem —.«

Z neizmernim, blaznim grohotom je planil Manfeld k Windeggerju, ki mu je stal najbližji, da bi ga s strašno ihto objel.

»Poglejte oblak —!« je kričal med brehanjem in jokom. »Poglejte oblak na jutranjem nebu meseca —! Stoji pred solncem! Pravi: pride nevihta! Rožnordeč je in zasukan kakor flamingovo pero . . .«

Nato ga je spustil in se obrnil do Helija. Zavpil je: »Tak pristanite vendar —! Zakaj ne pristanete vendar —!? Zakaj ne pristanete tu, kjer sta zrak in močava!«

Solnce se je dvignilo nad horizont meseca. Puščičasti snopiči, suličasti snopiči so slepilno šinili čez obličje nepoznanega, ki je gledalo na ljudi s srditostjo, katere si ni mogoče misliti.

Še nikoli niso gledale človeške oči pokrajine, ki bi bila videti tako od hudiča ustvarjena ko ta. Preživost solncá je razgaljeno kazala prežeče lokavščine prepadov. Iglaste gore, ki so bile ožje in višje ko vsaka kleč na zemlji, so strčala kvišku kakor priostreni koli v kakšni volčji jami. Doline, ki so se izpremenljivo kakor beločrna panorama pomikale mimo človeških oči, so odpirale požrešna žrela. Nobenega sledu o kakem gibanju, nobenega o kakem življenju. Če je bliščeča se lisa tu in tam v globočinah pomenila vodo, ni bilo mogoče prepoznati pri tej deroči voznji.

»Kje boš pristal?« je polglasno vprašal Windegger.

Helij je pokazal z očmi in brado.

Sredi na daleč razmaknjenega obroča gorskih velikanov, ki so se vidno stolpčili drug čez drugega, potem ko je splezal drug drugemu na ramo, iztegajoč zločeste demonske glave kvišku, s kamenitimi pestmi na okamenelih kolenih — se je belo razprostirala ploskev kakor kakšna puščava . . .

»Tam —?«

»Da.«

Windeggerjev lepi, blede angelski obraz se je namrgodil v nasmeh.

»»Zdi se mi,« je dejal, »da nisem imel prav, ko sem mislil, da bomo privlekli smrt v gredljo ladje na mesec s seboj . . . Smrt je tu že doma . . .«

»Stopi na svoj prostor, Windegger,« je rekel Wolf Helius. Nikogar ni pogledal. In je nadaljeval: »Poskusil bom pristati. Prosim vas, če vam je le mogoče, da v naslednjih trenutkih ne izgubite svojih živcev. Ti trenutki ne bodo nič manj strašni, kakor je bilo tistih osem minut po startu, kajti vse, kar delamo, je prvič in računanje s samo nepoznanimi rečmi . . . Sedaj velja! — Pazite —!«

V prepasti, katere grozi se ni moglo upirati, je Frida zaprla oči. Kajti nenadoma je prišlo, kakor da strmoglavi zračna ladja brez odpora in ne

da bi jo bilo mogoče zavreti, v brezdanje brezdno — ne, ne! — bilo je drugače: bilo je, kakor da se je zagnala ta brezdanost na kvišku, njim nasproti, da bi jih zajela, zgrabila, požrla —.

In zopet v zagon navzgor, da se je stresla in je zatrepetala ladja od rta do odprtine zadaj —

— in zopet pad, da je sililo ljudem drobovje skozi usta —

in gori in doli, in gori in doli, kakor da bi si razsrjeni bogovi tega razsrjenega kamenitega sveta metali človeški ustvor drug drugemu v umora željne roke . . .

Krik, ne več človeškega glasu:

»Sedaj — — —!!!

Završalo je poševno navzdol — odletelo navzgor — se odbilo — in zopet odletelo — se zasuknilo — se prevegnilo z odprtinami navzdol — — in tišina . . .

In tišina . . .

Kaj je vredno telo, če ga gledamo samo kot tvar? — Od masti človeškega telesa bi se lahko napravilo šest kosov mila. Od železa žebelj srednje velikosti. Sladkorja bi bilo dosti za skodelico kave. Fosfor bi zadostil za 2.200 vžigaličnih glavic. Magnezije bi bilo dosti, da se sname ena fotografija. In vse to z ostalimi majhnimi zmesmi ne presega vrednosti 100 dinarjev. Malo, kaj ne? K sreči se uveljavlja v nas nesmrten del, ki daje človeku pravo vrednost. T o j e d u š a. Nesmrtna je. Odkar obstoja svet, razpadli so milijoni in milijoni teles; toda niti ena duša. Vse duše so namenjene iz tega žalostnega življenja v veliko življenje.

Sredi življenja viharjev.

(Povest iz tirolskih gorâ; po A. Pichlerju prevel fant od Soče.)

Kozma še ni smatral stvar za izgubljeno. V nedeljo zjutraj je ves nališpan ter s šopkom zvončkov na telovniku čakal v gozdčiku, skozi katerega je peljala pot, po kateri je morala priti. Končno se je pojavila Hanca; sama je bila. Zastavil ji je pot. Obstala je ter zrla začudeno, toda brez strahu vanj.

»Hanca; ker sva sama, bi te nečesa prosil.« Umaknila se je za korak nazaj; preko njenega lica se je razlila lahna rdečica. V stran ga je nameravala potisniti; on pa je nekam proseče uprl svoj pogled vanjo ter zašepetal jedva slišno: »Odpusti mi.«

»Pri nas na Tirolskem niso v veljavi laške navade ali razvade,« je dejala: »moj oče še ni nobenemu poštenemu fantu prepovedal vstopa v svojo hišo . . .; sicer ne smeš misliti, da te nemara vabim.«

Kozma je ni hotel več zadrževati; začuli so se izza ovinka koraki, bliskoma je švignil za grmičevje. Odkar je z njo govoril, je smel — upati. Jel je poizvedovati; kmalu je izvedel za Haničino rojstno hišo in vogal, kjer se je nahajala njena spalnica. Kupil je steklenico najfinejšega likerja, si napolnil žepe z raznimi sladkarijami in pomarančami ter se potem podal na pot. Tema je že legla na zemljo, ko je ves zasopel prispel v bližino Haničinega domovanja. Skril se je za ograjo in čakal ugodne prilike. Raz-

ločno so doneli glasovi hlapcev in dekel, ki so odmolili večerno molitev. Zdajci se je začulo premikanje stolov, tuptatam so se zaprla vrata, zavladata je popolna tišina.

Kozma je tedaj hušknil proti skednju, dvignil lestev ter jo neslišno prislonil ob zid. Okno je bilo samo priprto; Kozma ga je počasi odprl, nato pa potegnill zaveso nazaj. Mesečev svit se je bil razlil preko njenega obličja. Toda šum jo je prebudil. Vzravpala se je na postelji ter s široko odprtimi očmi zrla proti oknu. Kozma jo je pričel narahlo klicati. Hanca ga je brž spoznala na tuji izgovorjavi, se pognala proti vratom sobe, kjer je spal njen oče ter zavpila na ves glas: »Oče, oče! Lah hoče v sobo.«

Stari še ni spal; kakor bi trenil se je njegova glava prikazala ob vratih. Zgrabil je za cepec in zdrvel proti oknu. Kozma se je po bliskovo spustil po lestvi in pri tem celo pozabil vzeti čevlje, ki si jih je bil ob prihodu iz razlogov previdnosti sezul. Stari je zagrabil za likerjevo steklenico, ki jo je bil Kozma položil ob okno, ter jo z vso besnostjo treščil v Kozmov hrbet, da so se steklenični drobci razleteli na vse strani in da je izborna pijača brizgnila v blato. Kozma pa je, ne da bi se ozrl, zdrvel proti bližnji drči, kjer si je ob ostrem kamenju in popolni temi ranil boste noge; šele sedaj se je spomnil, da je bil ob lestvi pozabil na čevlje. Nekaj časa je obstal in razmišljal. Nato pa jo ubral nizdol. Šele globoko doli v hosti si je privoščil malo počitka; pa se je iz bližnjega grmovja oglasila sova. Razljutilo je to Kozma, da je zgrabil za kamen ter ga zalučal proti grmovju. Sova je odfrfotala in odgovorila s porogljivim krikom. Kozma jo je po stezah mahnill proti mestu. Prihulil se je v temno senco ob hišah, da bi ga morebiti ne spoznali tovariši, ki so razgrajali v bližnji gostilni. Tisto noč Kozma ni zatissnil očesa.

S težkim srcem in bridkostjo se je podal Kozma naslednjega jutra na posel. Pojavil se je tedaj ob vhodu v delavnico kmetski fant in vprašal: »Ni tukaj neki Lah, ki se Kozma imenuje?«

»Tam je,« so mu odgovorili ter pokazali s prstom proti kotu delavnice.

»Zapomni si, Lahčé,« je dejal tedaj kmetski fant; »če si drzneš samo enkrat še približati se Haničinemu domu, vedi, da boš zašrmel vzdolž hriba, da boš lahko ob vznožju pobiral svoje spodnje okončine.«

Nato je neznani fant odšel, ne da bi se še količkaj zmenil za Kozmo. Odslej ni imel Kozma miru pred svojimi tovariši.

Vse težje je bilo Kozmi pri srcu ob teh zasmehovanjih; polagoma pa je jel pozabljati na svojo pustolovščino. Toda dočim ni na zunaj niti najmanj kazal, kaj se godi v njegovi duši, je vzkipeval strup v notranjosti ter kljuval njegovo srce. Pazil je, da bi ne srečal Hance; toda navzlic vsemu je vedno prežal v kakšnem kotu, dokler ni šla mimo. Toda iz njegovih oči, ki jih je liki tigru zapičil vanjo, je govorila groza nakane in zločina.

III.

V gostilno jo je mahnill Kozma s svojimi tovariši; pošteno so mu nallivali, dokler ni začel prepevati s hripavim glasom . . . Tedaj so se nenadoma odprla vrata — z velikim hruščem in truščem so pridrveli tovarišidelavci v sobo. Eden med njimi ga je prijel za roko ter ga peljal proti oknu. »Semkaj glej« — je dejal; »Hanca gre mimo. Kako se smeji in kako vesela je!«

»Rad verjamem« je dodal drugi v bližini ter pomežiknil ostalim tovarišem; »saj se v kratkem poroči in postavni fant ob njeni strani je pač brez dvoma njen izvoljenec«.

Kozma je prebledel. Švignil je skozi vrata na prosto; porogljiv smeh je udaril iz gostilniških prostorov. Nikdo med njimi ni pač pomislil na to, kako gorje je prizadejal nesrečnemu Kozmi in kako strašne posledice bo imela neresna šala.

Ne da bi vedel kako, se je Kozma nenadoma znašel na mostu; snel je klobuk z glave in si obrisal znoj s čela. Nekaj časa je zrl v hladno vodovje, nato pa se zganil ter usmeril korake proti domu. Ko je nato stopil iz hiše, je zalesketala v njegovi desnici sekira. Ves zasopel se je pognal po hribu navzgor. In že je dosegel klanec in čakal za ovinkom. Iz daljave je prihajala razigrana pesem . . . Hanca se je bližala; ko je zagledala pred seboj Kozmo, ji je glas zastal v grlu. Spreletelo jo je nekaj kakor groza. Kozma je ličil blaznežu; z razkuštranimi lasmi ter s sekiro v roki je stal pred njo ter ji zastavil pot.

»Ti se poročiš,« je bruhnilo iz njega.

»In če bi se zgodilo, bi tebe kaj brigalo?« je odvrnila Hanca in pri tem nalahno zardela.

»Ničesar drugega nočem od tebe; samo poljub mi daj v slovo in potrdilo, da sva ločena kakor zemlja in nebo. Prisegam . . .«

Hanca je omahovala; »pojdi odtod« se je naposled izvilo iz njenih prsi.

Kozma se je tedaj z vso močjo pognal proti Hanci; v duhu so se pričarali predenj zločesti obrazi tovarišev. In je dvignil sekiro. »Na pomoč, na pomoč,« je jeknilo skozi nočno tišino; nato nepretrgan molk. Bilo je dopolnjeno. Sledil je še krik, ki bi lomil skale. Kozma je zalučal sekiro od sebe ter izginitil v neprodirno goščavo.

Dolgo je čakal tisto noč stari Završan na svojo ljubljeno hčerko; že davno je bilo odzvonilo »Ave Maria«. In je ni bilo od nikoder. Zorele so težke slutnje v njegovi duši. Naposled je velel hlapcem, da ji gredo nasproti. Stari Završan pa je kakor obbrezumljen tekel k sosedom; nikdo mu ni vedel povedati, kje se Hanca nahaja. Toda pomagali so mu pri iskanju. Preko holmičev in gričev so zasijale plamenice; močno so odmevali klici skozi goščavje in preko poljan. Hanca se ni oglasila. Šele ko sta dva izmed fantov krenila proti klancu, je bila vsa zadeva o skrivnostnem Haničinem izginitju pojasnjena. Našla sta Hanco na tleh in v mlaki krvi. Težko in žalostno je bilo tišto noč pri Završanovih . . .

Sum se je takoj zgoščeval na Kozma. Večkrat so ga iskali sodni organi doma, pa ga niso našli. Ni se bil namreč odtlej Kozma več vrnil domov. Zaman so prežali pred vratmi njegovega stanovanja. Kakor Kajn se je potikal nekaj časa po goščavah. Potem pa se je le odločil, da se poda v delavnico, da odvrne na ta način vsak sum od sebe. Ko se je pojavil pri vhodu, so vsi njegovi tovariši-delavci obstrmeli. Vse so vedeli. Ko je vstopil, so se naglo razpršili na vse strani. Nikdo ni spregovoril besede. In tudi Kozma je molčal. Nekaj težkega je leglo na vse, ki so bili v delavnici. Takoj je eden izmed delavcev stekel k ravnatelju ter mu sporočil, da se je Kozma vrnil. In je poslal po sodne organe. V verige so vkljenili Kozma ter ga nato odvedli.

V ječo so ga vtaknili. Skozi težko železje na oknu je Kozma jedva uzrl košček nebesnega svoda ter vrhove jelk tam zgoraj, kjer . . . Turobno pesem so bili zazvonili zvonovi. Kozma je padel tedaj na kolena in zaihtel. Tam zgoraj pa se je vil sprevod; množstvo ljudi se ga je udeležilo. Krsto z deviškim vencem so nosili štirje postavniki fantje. In je stopal za krsto duhovnik z rdečo štolo, ki se nosi ob praznikih mučenikov, ter veliko belo oblečenih deklet, ihtečih in molečih.

Pri zaslišanju je Kozma od začetka samo molčal, trdovratno in uporno; pozneje, ko so se pokazale nekatere obtežilne okolnosti, je jel celo zvrčati krivdo na tista dva fanta, ki sta na klancu našla Hančino truplo. Sodišče je smatralo za potrebno, da konfrontira Kozmo s starim Završanom. Sključen in upognjen od teže let in nesreče je prišel starec v sodno dvorano; s povzdignjenimi rokami je pozival božjo sodbo nad ubijalčevo glavo. Kozma se je zgrudil v nezavesti na tla, starega Završana so morali odpeljati iz sodne dvorane. Kozma pa navzlic vsemu ni hotel ničesar priznati.

Za hrepenenjem po materi.

Drama iz svetovne vojne. Po pripovedovanju Lad. Sokliča, vojnega kurata, spisal Frant. Šupka. Poslovenil Jan. Oblak.

Četrtprizor.

Janko, sam.

Janko (vstopi v sredi — otožen): Obhodil sem ves naš gruntič, in ko sem tako hodil okoli, se mi je zdelo, kakor da vse jemlje slovo od mene: travniki, gozdovi, njive in hlevi. In nek tajni glas se je oglašal v meni: Ali vas bom še kedaj videl? Ali se za zmerom poslavljam in ločim od vas? Krepki belec in vranec — (»šimel in pram«) — katerima sem stavil to vprašanje, sta soglasno zarezgetala, kakor da bi bila moje besede razumela. Siroteka bosta. Tako milo, otožno in bridko mi je bilo pri srcu! Nikar — sem jima rekel — ne bodita žalostna; ne žalujta moja draga, za vse vaju bom odškodoval, ko se zopet povrnem domov. Ali — če se sploh vrnem? Z Bogom! Neka čudna slutnja mi je segla v dušo. (Plaka.)

Petiprizor.

Landičeva.

Landičeva (prihaja iz kuhinje in prinaša večerjo): Ne žaluj, Janko, ne bodi preveč žalosten!

Janko: Mati, moja draga, dobra mati!

Landičeva: Moj Bog, kaj sem učakala! Vendar sem rada, da si mogel vsaj še za par ur priti, se z menoj poveseliti in še zadnjikrat od mene slovo vzeti! (Landičeva prisede.)

Janko (jé): Imel sem res srečo, da sem dobil vsaj 24 ur dopusta. Drugi, ki so bili od daleč, ga niso dobili. Bil sem baš v pisarni, ko je neki vojak iz Ormoža prosil gospoda stotnika za dopust, a je bil zavrjen. Prosil je in prosil, obetal, da pride do odhoda na fronto nazaj, a vse ni nič pomagalo. Gospod stotnik mu je rekel: »Glejte, jaz sem oženjen, štiri otroke imam, tudi jaz bi se rad še slednjikrat poslovil od žene in otrok, a nisem dopusta dobil.« Solznih oči je odšel ubogi vojak iz pisarne. Prav do dna srca se mi je smilil.

Landičeva: Verjamem, dragi sin! To je grozno, ako se človek še zadnjikrat ne more posloviti od svojih staršev. Ti imaš čustveno srce, a se moraš premagati.

Janko: Ne morem se premagati, mati! Nismo vsi ljudje na svetu enaki! Tam pri četi so fantje, ki že komaj čakajo, da bi mogli streljati na Ruse. Mene pa je pri tej misli spreletavala groza in možgani so mi odpovedali službo. Naš poveljnik je govoril nam vojakom govor, kako se moramo bojevati proti našim sovražnikom, da rešimo našo avstro-ogrsko domovino, kako je bil naš cesar — Franc Jožef I. — prisiljen potegniti meč, da ohrani celokupnost države. A povem vam, mati, niti eden izmed nas ni mislil v tem važnem trenutku na njegovo veličanstvo, vsak je mislil le na svojo mater, očeta, brate in sestre, ki jih je zapustil doma, in ki bodo jokali in žalovali, ko zvedo, da mora njihov ljubljenec na fronto, kjer preži nanj smrt.

Landičeva: Ne obupaj, Janko, podvreči se moramo volji usode, brez moči smo, edino varstvu Najvišjega smo izročeni.

Janko: Da, ljuba mati, in zato vas prosim za vaš materin blagoslov. (Poklekne.)

Landičeva (blagoslavlja Janka): Varuj in čuvaj te, dragi sin, Bog Oče, Bog Sin in Bog Sveti Duh. Mati božja naj te vodi in moli k tvojemu svetemu patronu Janezu. Ne zabi, Janko, da biva nad nami pravični Bog, bodi njegov priden otrok in On te ne bo zapustil! (Plaka.) — Očeta nimaš več, da bi te tudi on blagoslovil, vzemi s seboj to sliko. Poglej, kako otožno te gleda, prav kakor bi se tudi on od tebe poslavljal. Obljubi mu, dragi Janko, da ostaneš priden, kakor si bil dosedaj.

Janko (poljubi mater): Ostanite tukaj, ljuba mati, z Bogom! Obljubim Vam da bom vaše nauke visoko cenil in spoštoval, da se bom po njih ravnal, da boste imeli zmerom veselje nad menoj. Hvala vam za vašo skrbno in lepo krščansko vzgojo, hvala vam za vse, kar ste zame trpeli in žrtvovali. Bog vam vse to povrni! Z Bogom ti, moj rodni dom, in vi, mati, ostanite zdravi! (Janko drži še mater za roko, ki si zakriva obraz in plaka.) Poje: Jaz pa moram na vojsko iti' — in svojo mater zapustiti', — moram iti v tuji kraj, — zapustiti' slovenski raj, — s srcem bridkim zapustiti' — mater in svoj rotni dom. — (Zavesa počasi pada.)

Drugo dejanje.

Predstavlja zasnežene gore in gozdove v Karpatih. Pada sneg, ki kmalu preneha. Dejanje se odigrava dva meseca pozneje. (Če se igra v naravi, predstavlja to dejanje gore in gozdove po leti — padanje snega odpade.)

Prvi prizor.

Janko (oblečen v vojaški kroj, popolnoma oborožen, s puško v roki se ozira na vse strani): Pobe gnem jim! Vse povsod vlada mir, nikjer se nič ne gane, kakor bi bilo že davno izumrlo vse življenje v tem zasneženem, gozdnatem kraju. (Sliši se peketanje konjskih kopit, Janko položi roko k ušesu in posluša): Ali kaj je to? (Ozira se v daljavo.) Iz temnega lesa prihaja nek jezdec na zameteno ravan. Do ušes je v kožuh zavrit in glavo ima globoko sklonjeno nad konjem. Nemara tudi ta razmišlja o strašnem trpljenju človeštva, ki ga v tem groznem času preživljamo? Nemara tudi ta pomiluje ubogega vojaka, ki nezadostno oblečen v zakopih in jarkih in v tem krutem mrazu umira? Že me je ugledal, razjahal je. Pobe gnem! Ali naj! (Zbeži, pa se zopet vrne.) Toda pozno je že.

Drugi prizor.

Vojni kurat Soklič in Janko.

Soklič (oblečen v vojaški kožuh): Hej, halo, stojte! Kdo ste?

Janko (boječe): Vojak!

Soklič: Vojak? No, dobro! Pa od katerega polka?

Janko: 87. polk!

Soklič: Ste ranjeni?

Janko: Ne, nisem!

Soklič: Pa morda bolan? Iščete vojne bolnice?

Janko: Ne, nisem bolan!

Soklič: Kam pa torej pravzaprav hočete? In povrh še v polni opremi?

Janko (ne odgovori).

Soklič: Le nikar se me ne bojte; nisem zloben človek, nič hudega vam ne storim. Kam pravzaprav hitite sedaj v noči?

Janko: Daleč — neizmerno daleč — in zares ne vem, ali pridem ali ne.

Soklič: Govorite jasneje! Morda niti ne slutite, da se nahajate tukaj v grozni nevarnosti! V bližini fronte ste; dovolj je ena samo sovražnikova krogla in vašemu življenju je odklenkalo. Kam ste namenjeni? Govorite!

Janko: Domov — na Slovensko — — — v Savinjsko dolino — — — k materi. (Se globoko oddihuje.)

Soklič: K materi? Vi se podajate k materi? (Ga prime za roko.) Kako se imenujete?

Janko: Janko Landič — — — ali prosim vas, gospod oficir, usmilite se, pa me ne zadržujte in ne izdajajte! Dolgo se že premagujem, naravnost mučim se, da bi se privadil, toda vedno brezuspešno. Strašne sanje me preganjajo, glava boli, hrepenenje po domu in materi me neizrekljivo muči. Samo za en dan hočem iti, da vidim obličje moje dobre matere, da se pri njej potolažim in poveselim, da se naslajam ob pogledu na svoj rojstni kraj, samo za en dan in potem se zopet hitro vrnem. (Nadaljevanje.)

Kmetijsko strokovna izobrazba — temelj naše gospodarske rasti.

Naravnost vzorno so urejene danske kmetijsko-strokovne šole. Na odličnem načinu je obrazložil njih ustroj danski člankar Petersen v znameniti poljedelsko-strokovni reviji »Poljoprivredni Glasnik«, ki izhaja v Novem Sadu. Šole so tamkaj tako urejene, da sedijo ravnatelj, učitelji, uslužbenci in učenci za eno ter isto mizo ter da stanujejo pod isto streho. Da bi se kmetijsko-strokovni pouk mogel čim izdatneje tudi praktično dopolnjevati, imajo posamezne kmetijske šole svoja lastna polja in njive; na podoben način so urejene tudi danske mlekarke šole, ki trajajo osem mesecev in ki se zaključujejo z izpitom pred posebno izpraševalno komisijo. Zanimivo je, da poseča od vsake četvorice fantov po eden kmetijsko šolo.

Vendar bi tako popolna in vzorna organizacija kmetijsko-strokovnega šolstva ne mogla docela zadoščati. Saj se samo po sebi poraja vprašanje: ali se za obiskovalce takih šol ob zaključku tega kmetijsko-strokovnega šolanja neha vsako nadaljnje prizadevanje za izpopolnjevanje strokovnega znanja in izkustva? V tem pogledu je na Danskem tudi poskrbljeno. Na eni strani se v posameznih okoliših nahaja cela vrsta državnih, oziroma zasebnih poljedelskih svetovalcev, ki jim je spriču temeljitega ter z bogatim izkustvom oblagodarjenega strokovnega znanja omogočeno, da dajejo prošnjikom vsak čas najboljše nasvete v najrazličnejših vejah kmetijskega gospodarstva.

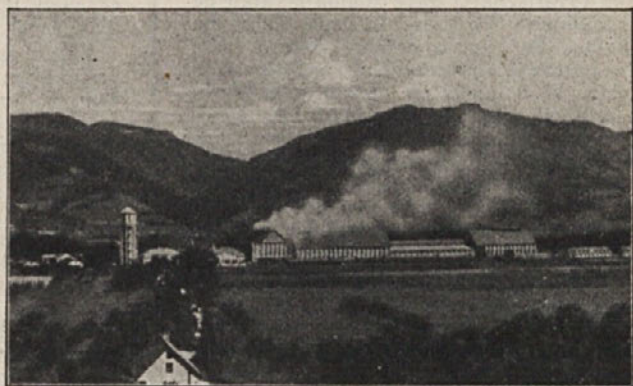
Vštric gre potem delovanje zelo razvitega strokovnega časopisja, ki ga prebira danski kmet s srcem in pametjo, ter posameznih stanovsko-strokovnih zvez, ki skrbijo poleg državnega aparata za pouk širokih kmetskih plasti ter njih uvajanje v tok vsega novodobnega napredka, ki temelji na najrazličnejših, kmetijsko-gospodarski razvoj pospešujočih tehničnih izumih. Najstarejše tako društvo je »Kraljevo dansko poljedelsko društvo«, ki je bilo ustanovljeno že leta 1769 in ki razvija svoje delovanje pod protektoratom samega kralja. V okviru omenjenega društva so se jele snovati pozneje pokrajinske in mestne podružnice, ki danes docela prepletajo dansko državo. Svoj namen, ki gre za napredkom gospodarstva in povečanjem poljedelske produkcije, skuša navedeno društvo doseči z organizacijo raznih poučnih izletov v druge države, kjer je poljedelstvo tudi visoko razvito, s podpiranjem zglednih dijakov na kmetijskih šolah, s prirejanjem razstav in predavanj, z organizacijo raznih tekem ter premovanj ter z izdajanjem strokovnega časopisja.

Eden najmočnejših izvorov blagostanja danskega kmetskega gospodarstva pa je brezdvomno zadržištvo. Če je v Slovencih zadružništvo tisti mogočen pokret, katerega izraziti nositelj je slovenski kmetski go-

spodar, ki je bil v letih robovanja najizdatnejša protiutež proti navalu in prodiranju germanskega (nemškega), oziroma italijanskega kapitala in ki postaja šele v prvem desetletju skupnega državnega življenja — najmočnejše jamstvo za napredek kmetijskega gospodarstva, potem predstavlja dansko zadrugarstvo tisto gospodarsko gonilno silo, ki utelešuje poleg gospodarskega pomena tudi važnost na kulturnem polju (ljudske visoke šole). Slovensko združništvo je reševalo narodnost in gospodarstvo, dansko zadrugarstvo pa je samo dvigalo in pospeševalo. Reševati mu ni bilo treba ničesar in s tem dejstvom je že nekaj pridobilo.

Apneni dušik.

Ni še dolgo od tega, ko se je smatralo, da bodo apneni dušik, eno izmed prvih, umetno pridobljenih dušikovih gnojil, izpodrinila druga dušikova gnojila, katerih izdelava se je iznašla šele pozneje. Če pa pogledamo prodajne številke, nam te povedo, da apneni dušik ne prednjači samo pred vsemi drugimi dušikovimi gnojili, od katerih prihajajo na trg vedno

Tvornica za dušik v Rušah.

nove vrste, ampak da njega uporaba tudi stalno narašča in celo v taki meri, da je v prošlem letu nastopilo v Nemčiji, ki je poznana kot največji producent umetnih dušikovih gnojil na svetu, občutno pomanjkanje apnenega dušika in to iz vzroka, ker so se poljedelci po številnih poskusih z novo pojavljajočimi se dušikovimi gnojili zopet povrnili k apnenemu dušiku. Apneni dušik spada namreč med ona umetna gnojila, ki ne prišajajo zemlji samo dušika, temveč tudi učinkujočega apna v taki obliki, ki je za življenje in uspevanje rastlin izredno prikladna.

Kar pa poljedelca k uporabi apnenega dušika posebno navaja in kar tudi povzroča, da odklanja vsa druga gnojila, ki se v vodi hitro tope in ki naglo učinkujejo, je baš to, da apneni dušik počasno in zato dalje časa deluje. Četudi sta črna barva in svojstvo, da se rad praši, njega slaba stran, je naraščajoča uporaba apnenega dušika vendarle najboljši dokaz, da tiste, ki ga uporabljajo, popolnoma zadovoljuje. In tudi istinito je njegov vpliv za vse rastlinske kulture prvovrsten in to, izvzemši kisle, močvirnate in sploh preveč mokre zemlje, na vseh ostalih tleh.

Največja tvornica za izdelovanje tega prvovrstnega umetnega gnojila v naši državi, je tvornica za dušik v Rušah pri Mariboru, ki producira in proda letno 1.500 milijonov kg čistega dušika in še več.

Malo po strani so stali zadnje mesece fantje; zdramili so se zopet ter jeli oglašati »Pod lipo«. Zelo razveseljivo je, da uvidevajo fantje vsebolj pomen »Kmetijske šole«, iz katere črpajo veliko glede tega, kako je s kmetijstvom drugod. Ob enem se s tem utrjuje sloves, da je Naš dom pravo stanovsko glasilo slovenske kmetijske mladine. Predvsem nekaj: kaj naj bi dopisovali, vprašujejo nekateri fantje. Radi bi prišli malo »Pod lipo« pogledat, pa ne vedo, kaj bi povedali fantom tovarišem. O obče znanih stvareh ne kramljamo »Pod lipo«; to vseh fantov ne zanima. Pač pa je v duhu našega lista, da poročate o kmetijsko nadaljevalnih šolah, ki delujejo po posameznih farah; o agitaciji za Naš dom in drugih katoliških listih ter o uspehim agitacije; o delu v prosvetnih društvih, raznih fantovskih oderskih prireditvah; o načrtih fantov okoli Našega doma za delovanje med sovrstniki in na vasi za bodoče leto itd. Jasno je, da morajo biti fantje pri vsem občeprosvetnem in kmetijsko strokovnem izobraževanju v prvih vrstah. Kjer prosvetno delo spi, dregajte in pomagajte domačemu g. župniku ali kaplanu. Naša vas mora postati svetel vzor napredka in izobrazbe. In nositeljca tega gibanja more postati samo neustrašena, izobrazena ter samozavestna kmetijska mladina.

Žganje — žganje. Lansko leto so po naših krajih zelo obrodile češplje. Sedaj v zimskem času pa kuhajo iz njih žganje. V starih časih tega ni bilo. Znali so pač sadje bolje porabiti kakor za to žgano pijačo. V našem ljudstvu je še pač globoko ukoreninjeno prepričanje, da žganje daje moč. Kadar gredo kosci kosit, ga seveda mora biti požirek. Če so potem močnejši, ne vem. Vem pa to, da ga jaz ne pijem, pa vseeno kosim kot drugi. Toda kaj pomaga zabavljanje. V boju proti alkoholu je treba dejani. Zato fantje, naše geslo bodi: proč z žganjem. Kadar pa bomo mi gospodarji, bomo znali ta božji dar — češplje — boljše porabiti kakor za »šnops«. — Karel Kamenar iz Vojnika.

Fant od Sv. Andraža je tudi prišel pod lipo in pripovedoval: V naši župniji pa se je ustanovila decembra meseca lanskega leta kmetijsko nadaljevalna šola, ki jo obiskuje 28 vrlih kmetijskih fantov od fare. Z vztrajnostjo in ljubeznijo se učimo vsega, kar mora znati vsak kmetijski

fant, ki hoče postati pozneje vzoren kmetijski gospodar. Pa tudi drugi fantje se predramite ter se zberite k resni stvari; andraževski fantje pa nočemo biti pri tem zadnji. Zaključujem, ker bo gospod urednik sicer radi predolgega dopisa hud.

Prelepa fara vurberska — spis in dremaš. Črna zima te tišči kakor tudi srca naročnikov N. d. Šmenta. Nobene agitacije ni za N. d., ki ga vsi tako radi prebiramo; in tudi nobenega dopisa od nikoder. Pa sem potisnil jaz pero v črnilo in napisal te vrstice fantom in dekletom v spodbudo in opozorilo. In vsem Jožkom in Jožicam želim ob tej priliki najprisrčnejša voščila. — Tone od Vurberga. (Urednik Tonetu: pa se ti malo razgibaj ter poagitiraj za Naš dom, če niso drugi kaj prida.)

Vašno sporočilo vsem fantom. Težko pričakujem vsak mesec Naš dom. Vesel sem te, ko prideš! Zadovoljen pa nisem s teboj. Preskromen se mi zdiš! Kmetijska mladina, premalo si še zavedna, premalo kmetijske samozavesti je še v nas! Zakaj tako radi posnemamo razne mestne posebnosti, ki niso in niso za kmetijsko mladino. Za svoje stanovsko glasilo se pa tako malo zanimamo. Posnemajmo še v tem druge stanove, da bomo svoje stanovsko glasilo N. d. z isto energijo podpirali, kakor drugi stanovi svoja stanovska glasila. Pridobivajmo vedno novih naročnikov, plačujmo sami redno naročnino. Pa bo tudi N. d. postajal vedno pestrejši in zanimivejši. Štajerski list si ti, N. d.; jaz sem pa iz Kranjske. Sedaj pa ni več ne Štajerske ne Kranjske. V Dravski banovini smo. Tudi naši fantje in dekleta se bodo morali v večjem številu naročiti na N. d. Ravno radi tega želim, da bi bil vsebolj zanimiv. **Pozdravljam Kmetijsko šolo.** Tudi nekaj načelnih članov mi je prav ugajalo. Dekliške gredice so bile izvrstne. Škoda, da jih niso vsa kmetijska dekleta čitala. Pokojni dr. Krek je dejal: »Nikar ne pričakujemo, da bomo na jugu kaj več želi kakor bomo sejali. Mi bomo na jugu imeli samo to, kar bomo z zavihanimi rokavi pridelali.« To geslo si vzemimo tudi mi fantje v življenje! Nikar se ne udajmo tisti tolikokrat oporečeni kmetijski otopenosti: vse bo prišlo samo od sebe in drugih. Vzemimo v roko sami pero in pišimo za »Pod lipo«: O naših mislih in načrtih . . . In ko bodo videli izobraženci, kako iščejo naše duše novih potov, dalo jih časa kmetijskemu ljudstvu, bodo začeli pisati v N. d. članke, ki bodo poučni, zanimivi in praktični. Tako se bo vedno bolj širil krog sodrušnikov

N. d. in tudi naročnikov. Za danes samo še to: **Kmetškemu ljudstvu ne bodo prisijali boljši časi brez sodelovanja kmetške mladine.** Pesnik je pel: Star rod izumira, gine. Bodočnost je mladine! Torej kmetška mladina ali čuješ: v tvojih rokah je bodočnost kmetškega ljudstva. Ali se pripravljáš, da bodeš sposobna . . . Torej fantje in dekleta, uprizorimo tekmo, kdo se bo bolje pripravil. Spregovorite, ali sprejmete tekmo? Pozdrav vsem čitateljem N. d., posebno sodrudnikom in uredništvu. — Jože Novak iz Dobrnica.

Zno do zrna pogača, kamen do kamna palača. Proti temu pregovoru se pregreši tudi marsikateri naročnik N. d., Sadjarja, Kmetovalca, Glasnika, in sicer s tem, da posamezne številke ne hranj ter ob koncu leta ne da vezati. Kako se godi Našemu domu in njemu sorodnim listom po naših domovih? Večina jih z veseljem prečita nato pa odloži v kovčege ob oknih, policah, na podstrešju, nato pa raztrgajo; ali je to primerno? Nikakor ne. Jaz sem pred nekaj leti dobil od prijatelja vezanega Slov. Gospodarja in Z. Danico; s kakšnim veseljem sem jih čital, ker so bile knjige stare 60 let. Zatorej dragi fantje pod lipo: shranjujte vsako številko Našega doma in drugih poučnih listov; na koncu leta pa jih dajte vezat. Knjiga do knjige je knjižnica. — S. Podsmrečan.

Urejuje predsednica osred. vodstva DZ, Marija Štupca.

IZ MOJE POŠTNE TORBICE.

Danes se mi je toliko nabralo v poštno torbico, da sem jo morala najprej izprazniti.

Francil iz Haloz. Pač je lepo, da si tako vnet za naše katoliške organizacije. Ako moraš poslušati zbadljivke nasprotnikov, ne bodi potr. Za vsak Betlehem zadoni Gloria in po vsakem velikem petku pride Aleluja. Brez božje volje tudi ta pozkušnja ne bi prišla čez nas. Bog bo vse obrnil v dobro. Eno pa te prosim in tudi druge: takih poročil ne pišite na odprti dopisnici, ki jo lahko dobi v roke tudi nasprotnik in teh ne manjka nikjer.

Dekle iz S. Tvoja navdušenost in vne- ma za Naš dom me res veseli. Prvo, kar je Tebi treba, vadi se v pisanju; včasih komaj razvozlam, kaj hočeš poročati. — Razločna, lepa pisava diči vsako dekle.

Nekatera dekleta mi pišejo tako krasna pisma, da bi bila v čast vsaki učiteljici, zlasti moram tu pohvaliti Angelico iz Šaleške doline in Treziko iz Haloz.

Jožica iz Haloz: »Bodite previdni kakor kače in pohlevni kakor golobje. Hudobni duh lazi okrog kakor rjoveč lev in išče, ko ga bi požrl,« je rekel sam Zve-ličar. Skušaj se ravnati po teh besedah sv. apostola Pavla: Premačaj ti hudo z dobrim in tistim, ki Boga ljubijo, se vse v srečo steče. Z domačim dušnim pastir-jem moramo biti vedno v miru, četudi so včasih težavne razmere. Kjer pa ni miru, kjer je nesloga, kjer protivnost proti duhovnemu pastirju, tam je bolje, odtego-vati se kakor pa dati povod k dvomom o našem katoliškem značaju.

Milica na ptujskem polju. Priporočam Tebi in vsem častilkam Male sv. Terezike knjižico: Vodnica na malem potu. Boš se mnogo naučila.

Ciril na Pohorju. Prvi izmed blagrov se glasi: Blagor ubogim v duhu. Jezus je rekel: Gorje bogatinom! Sam je izvolil uboštvo. Niti v hišici božje Matere ni hotel rojen biti, ampak v hlevčku med nemo živinico. Zakaj pač? In pregan v Egipt, je bival pod tujo streho sedem let. Zakaj vse to? Pokazati je hotel, kako dragoceno je v njegovih očeh uboštvo; hotel je biti tolažnik tudi revnih hlapcev in zaničevanih pastirjev, ki morajo spatii pri živini v hlevu ter včasih nimajo niti gorke odeje, niti prave postelje. Nihče nima srca za njih, le Jezus je mislil na nje koj prvo uro svojega pozemskega življenja.

Metka s Pohorja. Ali si čitala novi koledar družbe sv. Mohorja? Čitaj tisto poglavje pod naslovom »Kolednik«. Čitajte vsa dekleta, pa se Vam bodo oči odprle zlasti tistim, ki bi tako rade šle v pisarne, tiskarne, tovarne. Čitajte po deklških krožkih taka poglavja, ki Vas bodo dvignila v samozavesti in veselju do dela na domači drugi.

Anika iz Prekijje. Res je in zopet naglašam, da se dekle v pošteni službi, pri dobri gospodinji, lahko veliko nauči, več nego v gospodinskem tečaju. Seveda mora služiti več let. Poznala sem revno dekle; znanci so jo spravili kar na Dunaj, v prvi hotel ali gostilno. Ni znala drugega nego pomivati posodo, pa še to bolj slabo. Ponižno je poslušala opomine, tiho prenašala velike muke, ker je morala imeti roke ves dan v vroči vodi; ranjeni so bili včasih njeni prsi, potrpe-la je; zvečer si jih je namazala po navodilu kuharice, malo zavezala, drugi dan pa

smehljaje potrpežljivo zopet šla na vroče delo. Tako tri mesece. Vedno urnejša in spretnejša je bila, da ji je preostajalo prostega časa. »Ali imate še drugo delo zame, kuharica?« je prijazno vprašala in pomagala zdaj pri tej, zdaj pri oni izmed sto kuharskih umetnosti. — »Pač je škoda njenih spretnih rok, da bi bile pomivalne posodo, pa zapomni si naša Micica tudi vse, kar ji enkrat pokažem; najlepše pa je, da se vedno prijazno smehlja, ko ji delo naročam- nikdar ji ni preveč,« reče kuharica gospodinji in Marička je »avanzirala«, postala je kuhinjska pomočnica, čez eno leto pa pomožna kuharica; plača se ji je zvišala; po treh letih je bila prva za gospodinjo. Deset let je ostala v velikem hotelu; podpirala ubogo svojo mater-vdovo in si prihranila lep denar; ostala je poštena, prijazna, resnoba. Čez 27 let je prišla nazaj v domovino kot grajska kuharica pri odlični družini. Govorila je dobro tri jezike: slovensko, nemško in češko. Sredi nevarnosti je ostala nedotaknjena, neoporečena; drugega ji niso mogli očitati, kakor da je bila včasih rezka, rekli so resolutna. To pa ni bilo nič slabega, potrebna ograja je bila za vrtec njenega srca. Nihče se ni upal drzno bližati temu dekletu, vsak jo je spoštoval. Še tri leta zveste službe, pa jo je snubil pošten, značajan mož, oskrbnik sosednega gradu. Še danes je srečna žena; mož pa se hvali, da njegovi ženki ni para daleč naokrog.

Tu imaš zgled, kako ostane dekle dobro tudi v službi v gostilni. Res je, da so službe po gostilnah in hotelih nevarnejše nego v privatnih in uradniških družinah. Res pa je tudi, da se čednost preizkuša v nevarnosti in v izkušnjavah. Prav po gostilnah potrebujejo in si žele poštenih deklet, ker so le tedaj gostilne na dobrem glasu. Gostilne, kjer so uslužbenke slaba dekleta, so na slabem glasu. V Ljubljani je nek pridigar pripovedoval o pridni natakarici na Koroškem. »Bila je prednica Marijine družbe in pričlo nje se nihče ni upal ziniti nespodobne besede; samo pogledala je, pa so vtihnili pogovori, ki niso bili dobri. Kakor misijonar je bila med lahkomišelnost mladino; pijanega človeka nisi videl iti iz te gostilne. Pa to dekle ni opustilo nobene nedelje ne sv. maše, ne pridige, to si je izgovorila pri gospodarju.« — Pomnite dekleta, ki pojedete v službo! Prvo vprašanje naj ne bo: Koliko imam plače? Koliko imam prosto?, ampak prvo in navjaznejše vprašanje je: Ali smem v nedeljo v cerkev vsaj eno uro? Ali smem tudi popoldan ob nedeljah in

praznikih v cerkev vsaj eno uro? Po mestih je lahko, ker je več sv. maš, več pridig ob raznih urah in popoldan navadno v vsaki cerkvi ob drugačni uri blagoslov. Le trdne volje je treba. Dekle, ki ne posluša redno božje besede, ki ne hodi redno k sv. zakramentom, se v mestu izgubi tako gotovo, kakor je 2 krat 2 štiri. V čem obstoja nevarnost? Prvo v nočnem delu, ki je po gostilnah neizogibno. Druga v lahkomišelnih obleki. Tretja v alkoholni pijači. Dekle, ki ne pije ne vina, ne piva, ne čaja z rumom ali žganjem, je s tem zelo zavarovano zoper zapeljevanje. Četrta nevarnost, slabe tovarišice, ki vabijo v kino, v gledališče, na izprehode. Peta nevarnost, moški uslužbenci v velikih obratih, sinovi in mladi gospodje, ki se radi šaljivo in igračkajo z mladimi dekleti. Šesta nevarnost: kjer imaš prenočišče, ali se moreš znotraj dobro zakleniti, ali hodi kdo ponoči skozi tvojo sobo. Sedma nevarnost za tvoje zdravje obstoja v vprašanju, ali imaš vsaj osem ur nočnega počitka v zdravi, suhi, snažni, mirni sobici. Raje manj plače nego brez pridige, nego dolgo zvečer bedeti. — Tako ljuba Ančka, zdaj pa si vse dobro premisli in se vprašaj, ali sprejmeš ponujeno službo ali ne.

Anka iz Sv. B. Tvoja želja je tudi že davno moja želja, namreč, da se omogoči mladenkam izvežbati se v postrežbi bolnikov. Sem že storila potrebne korake in upam, da dosežem vsaj nekaj. Pravila mi je neka gospa, da se zunaj v Nemčiji ne sme poročiti nobeno dekle, predno se ni vsaj mesec dni urila v postrežbi bolnikov; to bi moralo biti tudi pri nas tako. Upam, da dosežem vsaj nekaj.

Tončka iz Braslovč. Kod pa hodijo naši fantje? Halo! Pod lipo jih ni. Šment, v dekliske gredice so prišli na vas! O lepo je lepo pri nas, kjer bele rožice cveto, bolj ko na vrtni gredici pa v srcu deklic! In ko jim ljubezljivo govorite, ni pri nas na jeziku praznih kvant. — Občni zbor je bil pevskega društva pri nas. Petje je naše veselje. Res je včasih treba mnogo potrpljenja, da se vsega naučimo, pa radost zato tem večja, ko znamo.

UREDNIKOVO REŠETO

Piši kratko in jedrnato; fantje, ki so se oglasili z dopisi, so se tega načela, ki sem ga zadnjič nasvetoval, držali v polni meri. Prav je tako. — Fantu iz Lahnovec: Vesel sem Tvoje korajžbe; v tem znamenju dopisuj, da bodo fantje z zanimanjem brali Tvoje dopise. —

Prosvetna knjižnica v Mariboru se preureja in spopolnjuje tako, da bo omenjena knjižnica ena največjih ter najmodernejše urejenih v Mariboru. Zanimanje za omenjeno knjižnico v Mariboru je zelo živahno; priporočamo fantom iz okolice poset prosvetne knjižnice, ki se nahaja na Aleksandrovi cesti 6 poleg frančiškanske cerkve. Ob tej priliki kličemo fantom in dekletom na deželi: poskrbite, da bo v vsaki vasi ljudska knjižnica z dobrim, poštenim čtivom; posečajte te knjižnice; kjer jih še nimate, pa mislite na ustanovitev. Tozadevna pojasnila boste dobili pri vodstvu omenjene knjižnice, ki je v rokah prof. dr. Sušnika.

Redni prosvetni večeri se vrše v Mariboru vsak četrtek zvečer v dvorani Prosvetne zveze; omenjeni večeri so se radi zanimivih skioptičnih predavanj zelo priljubili. Na teh prosvetnih večerih nastopajo kot predavatelji najodličnejši katoliški kulturni delavci.

IZ VSEH VETROV

Koliko je katoličanov na celem svetu? Vseh vernikov, ki se priznavajo h katoliški Cerkvi, je 341.428.000; od teh jih živi v Evropi 208 milijonov, v Aziji 16 milijonov, Afriki 5 milijonov, Ameriki 109 milijonov, v Avstraliji pa 1 milijon.

Največji čebelar na svetu je brez dvojbe g. Hernandez na ameriškem otoku Huba; ima nad 10.000 panjev. Pridela letno okoli 400.000 kg medu, ki ga prodaja večina na Angleško.

Podmornice — strah vseh držav. Vse države jih grade ter vse se jih boje. Vseh podmornic, ki plovejo širom morij, je danes 504. Od teh pripada Zedinjenim državam ameriškim 123, Franciji 79, Japonski 66, Angliji 59, Italiji 34, Holandski 24, Švedski 19, Španiji 16, Danski 13, Rusiji 18, Čile 9, Norveški 9, Grčiji 6, Jugoslaviji 4 ter drugim državam. Trepet pred podmornicami prihaja do izraza na vseh mednarodnih konferencah, kjer skušajo omejiti njih gradnjo s točno ugotovitvijo števila, do katerega sme ta ali ona velesila graditi podmornice.

»Náš dom« je edino stanovsko glasilo slovenske kmečke mladine; oprimi se ga zato mladina z vso gorečnostjo in ljubeznijo.

Izšla je druga letošnja številka znamenitega dvomesečnika »Poljoprivredni glasnik« (Poljedelski glasnik), ki izhaja v Novem sadu, z zelo izbrano in poučno vsebino. Prinaša razne strokovne članke Bojoviča, Koydla in Hadnačeva ter številne informativne beležke, ki zanimajo vsakega poljedelskega strokovnjaka.

Jürek kramlja. Gašpar Boltežarav se zaletava v nekega krvi lačnega Brdavsca iz Prlekije. Mislim, da bi bilo bolje, če bi Gašpar sklenil bojno zvezo z Brdavsom proti onemu, ki mu dišijo dekliški nageljni pri Sv. Juriju. Hm! Več samostojnosti pri ugankah pa bi človek od Gašparja tudi pričakoval. — Dragomir Bajt je poslal uganko. Upam, da jo o priliki zagleda v listu. — Zdi se mi, da Barika od V. N. zadnji čas prav rada pogleda čez plot svoje fare. Le pazi naj, da ji kdo, oziroma kaj v nos ne prileti. — Josip Horvat iz Slov. Krajine. Korajžno se vežbaj v sestavi ugank in zopet pošlji! — Dragotinka iz Rajhenburga. Posetnice veliko zahtevajo od človeka. Sestavljalj pa šel! — Vitantjan. Nekaj gradiva bo dobrega. — Husnjak. Je in ni. Križaljko je namreč težje sestaviti, ko rešiti. Priporočam Ti več izvirnosti. Puške pa ne vrzi v koruzo. — Ivan Leskovar. Tvojo križaljko bo treba nekoliko popraviti. — Franjo Tanjšek. Nekaj časa uporabil. Dvakrat pa ne pošiljal istih ugank. — Josip Novak. Pričakujem kaj boljšega. — Karl Korošec. Pošlji več! — Rdeči nageljček. Vežbaj še in šel! Tokrat ne bo nič z uganko. — Simon in Agata sta pa prava tiča. Mar mislita, da sta sama na svetu, ker grozita, da se bomo nekje drugje »pogučali«, če ne dobita 40 Din!? Žreb je muhast in Vama je figo pokazal. Ha-ha! — Milka Bogatinova vprašuje, če je zima vzela ta kotichek. Do sedaj še ni bilo sile, da bi me zima s kotichek vzela in mislim, da se to sploh ne bo zgodilo. Uganke pa nikakor niso pretežke, le malo korajže je treba za rešitev. — Julček iz Poljčan je v svoji nagajivosti zopet oživel. Živijo! Za medsebojno občevanje troperesne deteljice pa priporočam radio. To je sploh neprekosljivo sredstvo za take stvari.

Veriga.
(France, Središče. — 15 točk.)

A, ar, de, dek, do, hiv, ka, kon, kord, kri, ku, na, pis, rat, rod, sta, šča, te, va; vrisk, za, za, žak. — Sestavi verigo z 12. členi. Srednje črke posameznih členov povedo pregovor.

Skrit pregovor.
(Hočevar Josip. — 10 točk.)

O-r-z-č-a-o-e-e-s-a-n-
k-e-v-r-l-č-i-i-d-m!

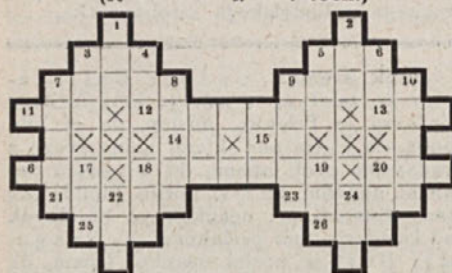
Posetnica.
(France, Središče. — 8 točk.)

VIDA & VINKO

VRBAS.

Križaljka.

(R — — — i. — 7 točk.)

Kje sta doma?

Besede so: Vodoravno: 3. del, 5. zdravilo, 7. literarna oblika, 9. čehoslovaško gorovje, 11. posoda, 12. učni predmet, 13. jarem, 14. množina, 15. zaimek, 16. zver, 18. mlad čigán, 20. m. ime, 21. star denar, 23. milo, 25. del cerkve, 26. ž. ime. — Navpično: 1. čutilo, 2. števnik, 3. posoda, 4. poslanec, 5. del glave, 6. tekočina, 7. kum, 8. ovira pouk, 9. m. ime, 10. ž. ime, 15. zaimek, 17. doba, 18. vladar, 19. ž. ime, 20. pesem, 22. tla, 24. ž. ime.

Rešitve pošljite do 15. marca. Nagrade: Slomškova slika za 40 točk, lepa knjiga za 25 točk.

Rešitev ugank: Zlogovnica: Pokora, vedro, slovstvo, Martin, Plitvička, zimzelen, pravda, Jesenice, Mitrovica, Terezija, Cegnar, bradlja, banđero, krompir, mesto, Kulovec, srebro, Lambert, predmet, september. — Kdor ima strgano sleme, prosi vedno za lepo vreme! — Črkovnica: Začni v sredini in beri v obliki spirale, dobiš: Korak, pod križem trepetajoč, je namerjen veselju naproti. C(ankar). — Piramida: N, rak, večja, kladivo, zrakoplov, Anton Medved. — Naš dom. — Križaljka: Vodoravno: 1. Korošec, 6. Beograd, 11. ost, 12. Afrika, 15. boa, 16. kosa, 18. ura, 19. vrč, 20. sneg, 22. Ada, 24. rama, 26. Ana, 27. želva, 28. sonet, 31. sel, 32. tek, 35. krilo, 36. Elija, 37. rov, 38. loj, 40. delež, 42. kelih, 44. Oka, 46. Epir, 47. vaš, 49. volk, 51. zel, 53. oba, 55. krst, 56. pot, 58. Morava, 59. ara, 60. Amerika, 61. Stritar. — Navpično: 1. Krka, 2. rosa, 3. osa, 4. št., 5. car, 6. bar, 7. Ob, 8. gos, 9. rana, 10. doğa, 13. fara, 14. kvas, 17. oda, 21. ena, 23. Celovec, 25. petelin, 27. želod, 29. teloh, 30. oko, 31. sir, 33. kij, 34. maj, 39. ako, 41. želo, 42. krov, 43. vas, 44. ovca, 45. Alpe, 47. vrat, 48. štor, 50. kor, 52. Ema, 54. bas, 55. kri, 57. ti, 59. ar.

Rešilci: Franc Mohorič (25); Oražem Franc (30); Lovro Jan (30); Petrovič Jože (30); Jakob Šešerko (30); Arnšek Franjo (30); Hočevar Jože (40); Anton Ravnikar (40); Javornik Alojzij (40); Škrjanc Franc (40); Skubic Avgust (40); Ivan Leskovar (40); Jernej Kladenšek (40); Jožef Novak (40); Ela Cencelj (40); Pograjc Valerija (25); Franciška Mežnarc (10); Ema Koren (40); Radoslav (40); Ivan Orel (40); Anica Čuš (40); Rozika Kump (40); Micika Horvat (40); Tončka (40); Orlič iz Vojnika (30); Ludvik Bergant (30); Micika iz Laporja (40); Franc Sodja (40); Jožef Mlakar (40); Branko Gomilski (40); Vinko Slodnjak (40); Barika Moravec (40); Trezika Slana (40); Lojzika Repič (40); Franica Kump (40); Anica Hrašovec (40); Gašpar Boltežarov (40); Bezjak Alojz (40); Stanko Horvat (40); Simon in Agata (40); Kat. prosvetno društvo Sv. Lovrenc v Sl. gor. (40); Nande Hrastnik (25); Juž Franjo (40); Milka Bogatinova (30); Julka iz Poljčan (40).

Nagrado dobila: Ivan Orel; Valerija Pograjc.

**Mogočna volja gre preko zemlje: izgraditi pokret samozavestnega in tvor-
nega kmetskega mladinstva.**

Storite vse, da rešite in izpopolnjujete dober tisk. To je prva ter največja dolžnost. Druga pa je, da jo podpirate in če treba tudi z največjimi žrtvami (papež Benedikt XV.).

KMETOVALCI!

Gnojite z apnenim dušikom, s tem najbolj cenim,
učinkovitim in rentabilnim dušičnim
gnojilom

domačega proizvoda!

Z apnenim dušikom
ne dajemo zemlji samo dušika,
marveč tudi apna.

Tudi
žlahtna vinska trta
je za apneni dušik prav posebno hvaležna.

Navodila o načinu uporabe, o
potrebni količinah, o rentabil-
nosti, dobaviteljih, uspehih in
cenah apnena dušika daje
proizvajalec:

Tvornica za dušik d.d. Ruše
pošta Ruše pri Mariboru.

V tej tvornici se tudi dobiva mešanica

„Nitrofoskal Ruše“,

napravljena na poseben paten-
tiran način iz gnojil:

apneni dušik+kalijeva sol+superfosfat

Zdravilišče Rogaška Slatina

Najlepše in najbolj
moderno urejeno
zdravilišče Kralje-
vine Jugoslavije.

Svetovnoznani zdravilni vrelci:

„TEMPEL“
„STYRIA“
„DONATI“

Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih bo-
lezni, bolezni mehurja, žolčnih kamnov, srca,
ledvic in jeter.

Pred- in posezona:

1. V. do 15. VI. in od 1. do 30. IX.

Glavna sezona:

15. VI. do 31. VIII.

**Najboljši čas za zdravljenje je pred in po
glavni sezoni!**

Cene zmerne. Izven glavne sezone znatni po-
pusti. Igra vojaška godba. Največji komfort.
— Radio. — Zdravniki-specialisti. — Rönt-
gen. — Prometne zveze zelo ugodne. — Na
železnici posebni popusti.

Razpošiljanje mineralne vode.

Zahtevajte prospekte!

Ravnateljstvo zdravilišča.

